శ్రీ ఎమ్. పార్థసారథి

మిణుగుర్లు

500 మంది పనిచేస్తున్న కంపెనీకి ఓ స్టాఫ్ కాంటీన్ వుండటం కనీసావసరం అంటే ఎవరికీ సందేహముండక్కర్లేదు. హొటళ్లలో ధరలు ఎలా మండిపోతున్నాయో అందరికీ తెలుసు. అసలే చాలీ చాలని జీతాలతో సంసారాలు నెట్టుకొస్తున్న వుద్యోగులు ఈ బోడి జీతం యింట్లో పెళ్ళాం పిల్లలమీదే ఖర్చుపెడతారా, బైట కాఫీ హొటళ్లకే తగలేస్తారా!

కాని మేనేజిమెంట్లన్నింటికీ ఓ జబ్బుంటుంది-- అది మాయరోగం. అడిగిందాకా ఏదీ యివ్వరు. ఆ అడగటమైనా అలా యిలా కాదు. 'అయ్యా, బాబూ, బీదవాళ్లం. మేం బైట ఉడిపిలో టిఫిన్లు, కాఫీలు భరించలేం. స్టాఫ్ కాంటీన్ పెట్టించండి.' అంటూ దయగా, జాలిగా అడిగితే యిస్తారా? ఊహూఁ అలా యిస్తే చులకనైపోరూ! ఉద్యోగులు తమక్కావలసిన ప్రతీ చిన్న అవసరంకోసమూ అలజడి చేయాల్సిందే. ఆ అలజడి తారస్థాయికి చేరాల్సిందే. అప్పుడుగాని అడిగిందాంట్లో సగమో, పావో యివ్వరు. చివరికి కర్రవిరగదు. పాము చావదు. సమ్మెలన్నీ అంతే. కార్మిక—యాజమాన్య సంబంధాలుఅంతే.

ఈ 500 మంది సభ్యులున్న అతి మిలిటెంటు యూనియన్ కూడా అదే చేసింది.

కాంటీన్ లేకపోవటంవల్ల వుద్యోగు లెదుర్కొంటున్న ఆర్థిక యిబ్బందులు ఏకరువుపెడుతూ, కాంటీన్ అవసరాన్ని నొక్కిచెబుతూ మేనేజిమెంటుకు లాంఛనప్రాయంగా వుత్తరం రాసినప్పుడు వాళ్ళకు తెలుసు - ఇవి చదువుకోగానే మేనేజిమెంటు కాంటీన్ ప్రారంభించదని.

ఓ నెలాగి మరో వుత్తరం.

తర్వాత అల్టిమేటం.

—ఫలాని తేదీలోగా కాంటీన్ ప్రారంభించకపోతే .... (ఏం చేస్తారు? మేనేజిమెంటుకూడా యిలాగే అనుకుంది, ఏం చేస్తారో చూద్దామని.)

ఆ ఫలాని తేదీ గడిచిపోయింది.

యూనియన్‌వాళ్లు సర్వసభ్యసమావేశంలో తీర్మానించారు. —మేనేజిమెంటు తమ న్యాయ సమ్మతమైన కోర్కెనుతీర్చటం లేదు గనక యిక సహాయనిరాకరణ తప్పనిసరి అని.

'మీ బోడి సహాయం ఎవడిక్కావాలి, మా మాన్యువల్సూ, రూల్సూ, రెగ్యులేషన్సూ వుండటంవల్ల మీరు పని చేస్తున్నారు గాని మాకు సహాయం చెయ్యాలనికాదు' అనుకొని మేనేజిమెంటువాళ్ళు సహాయ నిరాకరణ నోటీసును చెత్తబుట్టలో పారేశారు.

తరవాత టూల్—డౌన్ స్ట్రైక్.

'ఠీక్ హై. గో అహెడ్' అన్నది మేనేజిమెంట్.

ప్రదర్శనలు.

నోటీసులు.

ఛాలెంజ్‌లు.

చివర్న—సమ్మె.

కార్మిక--యాజమాన్య సంబంధాలను పర్యవేక్షించే ప్రభుత్వాధికారి కూడా వచ్చి కలుగచేసుకున్నాడు.

మూడురోజుల సమ్మె తర్వాత సంభాషణలు ప్రారంభమయ్యాయి. మొదట సమ్మెమానితే గాని సంభాషణలు ప్రారంభం కావన్నారు మేనేజిమెంటు. 'అమ్మమ్మో. ఇప్పుడు సమ్మె విరమించుకుంటే, మళ్లీ యింతమందిచేత సమ్మెచేయించటం చాలా యిబ్బంది' అన్నారు యూనియనిస్టులు.

ఆ అనిశ్చిత వాతావరణంలోనే సంభాషణల్లాంటివి జరిగాయి. తాడో, పేడో తేలకుండా ఒప్పందాల్లాంటివి కుదిరాయి. ఈ ఒప్పందాల భాష ఎలా వుంటుందంటే అటు మేనేజిమెంటు వాళ్ళూ, యిటు యూనియనువాళ్లు కూడా ఎవరిక్కావలిసిన అర్థం వాళ్ళు తీసుకోవచ్చు. కాని ఎవరుమాత్రమేం చెయ్యగలరు! ఒప్పందాలభాష ఎప్పుడూ అలాగే వుంటుంది.

మేనేజిమెంటు ఆర్థిక పరిస్థితిని సమాలోచించి, త్వరలో (ఎప్పుడు?) కాంటీన్ గురించి ఓ నిర్ణయం తీసుకోవటానికి సుముఖంగా వుంది. కాని మొదట దేశ ఆర్థిక పరిస్థితులదృష్ట్యా, ఉత్పత్తి లక్ష్యాల దృష్ట్యా, కార్మిక—యాజమాన్య సత్సంబంధాలదృష్ట్యా సమ్మె విరమించుకోవాలి. 'నో వర్క్ —నో వేజెస్' పద్ధతి ప్రకారం సమ్మెకాలానికి జీతం అడక్కూడదు. ఐతే ఈ సమ్మెకాలాన్ని యింక్రిమెంటు వాయిదా వెయ్యటానికి పరిగణించరు. సమ్మెలో పాల్గొన్న వాళ్లకు ఛార్జిషీట్లివ్వరు. క్రమశిక్షణోల్లంఘనకు చర్య తీసుకోరు. ఈ సమ్మెమూలంగా వచ్చిన వుత్పత్తి నష్టాన్ని పూరించటానికి వుద్యోగులు సంపూర్ణ సహకారాన్నందిస్తారు.

—అదీ ఒడంబడిక.

ఇది చాలా మిలిటెంట్ యూనియనని చెప్పానుగదా — వాళ్లు ఆ తర్వాత కూడా మేనేజిమెంటును వూపిరి పీల్చుకోనివ్వలేదు. వుద్యోగులకు జీతాల్లో కోతరాకుండా, మేనేజిమెంటుకు చిన్న చిన్న యిబ్బందు లనేకం కలిగించి 'న్యూసెన్సు' సృష్టించారు— పక్కవాణ్ణిగిల్లి ఏమీ ఎరగనట్టుగా కూర్చుంటారే, అలాగ. వాళ్లడగలేరు. వీళ్లు చెప్పరు. కాని యిద్దరికీ తెలుసు, ఎవరేమి చేస్తున్నారో. పోట్లాడటం సులభం. కాని శతకకారుడు చెప్పినట్టుగా కంటిలో నలుసు, చెవిలో జోరీగ, చెప్పులో రాయిలాగ మారితే తీసెయ్యటంకష్టం. అందువల్లే మేనేజిమెంటు వాళ్లు ఒప్పందంలో ఏమీ స్పష్టంగా లేకపోయినా నెల తిరక్కుండానే కాంటీన్ గురించి నిర్ణయం తీసుకొన్నారు. లాంఛనంగా యూనియన్‌ను కూడా ఆహ్వానించారు—వివరాలు, పద్ధతి క్రమం మాట్లాడటానికి. తర్వాత యూనియన్ నాయకులు చెప్పారిగా తమ సభ్యులకు—మమ్మల్ని పిలిచి, మాట్లాడి మరీ నిర్ణయం తీసుకొన్నారని.

కాంటీన్ సహకార పద్ధతిలో వుంటుంది—అంటే కాంటీన్‌కు వుద్యోగులే యజమానులు. కాంటన్ పెట్టటానికి స్థలం, బల్లలు, కుర్చీలు, పొయ్యిలు, వంటపరికరాలు, పాత్రలు, కప్పులు, సాసర్లు, ప్లేట్లు వగైరా అన్నీ మేనేజిమెంటు యిస్తుంది. అదికాక మొత్తం కాంటీన్ ఖర్చులో సగానికి మేనేజిమెంటు 'సబ్సిడీ'కూడా యిస్తుంది. అంటే వుద్యోగులకు తినుబండారాలన్నీ సగం ధరకే దొరుకుతాయి. కాని వుద్యోగులు కాంటీన్ ఆవరణను పాడుచెయ్యకూడదు. అక్కడ అల్లర్లు, గొడవలు సృష్టించకూడదు. కంపెనీ ఆవరణలోనే కాంటీన్ వుండటం అదనుగా తీసుకొని వుద్యోగులు అక్కడ బాతాఖానీ కొడుతూ కాలం వృధాచెయ్యకూడదు. ఈ కాంటీన్ నడపటంలో వచ్చే ఎలాంటి యిబ్బందులకు గానీ, నష్టానికిగానీ (ఒకవేళ వస్తే) మరే కోర్టుపేచీలకు గానీ మేనేజిమెంటు బాధ్యత వహించదు.

మేనేజిమెంట్ : ఓ. కే?

యూనియన్ : ఓ. కే.

మేనేజిమెంట్ } (ఏకకంఠంతో) —— థాంక్యూ. వి అషూర్
యూనియన్ } యూ ఆఫ్ అవర్ బెస్ట్ కో- -ఆపరేషన్.

తర్వాత కూల్ డ్రింక్స్.

2

కాంటీన్ బోర్డ్ ఆఫ్ డైరెక్టర్స్‌గా వుండటానికి యూనియన్‌వాళ్లు ఎన్నికలు పెట్టుకున్నారు. పనికుర్రాళ్లను అప్పాయింట్ చేసుకున్నారు. 'ఆఫ్టరాల్, మేం కూడా కార్మికులం. సాటి కార్మికులకు వీలైనంత లాభంచేద్దాం' అనుకుని ఆ కుర్రాళ్లకు ఓపూట భోజనం, రెండు మూడుసార్లు కాఫీలు, టిఫిన్లు, నెలకు అరవై రూపాయలిచ్చి మరీ పనిచెయ్యమన్నారు.

మూడు కాఫీలూ, ఆరు టీలూ అంటూ కథ సుఖాంతం కావాలిక్కడ.

కాని—కాంటీన్ వచ్చిన సంవత్సరానికి, కుర్రాళ్లు సణుగుడు మొదలెట్టారు.

"సార్, మా యిల్లు చాలా దూరంసార్. బొలారంనించి రావాలె. రాను పోను రోజుకు రూపాయిన్నరైతది సార్. అరవై రూపాయలు సరిపోవుసార్."

"ఓరి అత్యాశ వెధవా, ఇంతోటి వుద్యోగానికి నిన్ను బొలారంనించి ఎవర్రమ్మన్నార్రా – అక్కడే యిలాంటిదేదో చూసుకోక పోయావా?"

"ఎవరిస్తర్సార్?"

"మరింకేం. ఈమాత్రం నౌకరీకూడా ఎక్కడా దొరకదీ రోజుల్లో. ఎవడికి జీతాలు సరిపోతున్నాయని ఈరోజుల్లో—ఇన్నివందలొస్తున్నాయి, మాకు సరిపోతున్నాయా?"

"సార్, మేం రెండుపూటల యిక్కణ్ణే తింటం సార్."

"ఊఁ, నువ్వొక్కడివే ఏం ఖర్మ, యింటిల్లిపాదీవచ్చి యిక్కడే తినండ్రా. ఇది ధర్మసత్రమైపోయింది, ఒరేయ్, మీరు దోచుకోవటానికి మేమే కనిపించామా—, ఆశకు హద్దుండాలి. పొద్దున్న పీకలదాకా మెక్కుతారు. ఇక ఎన్ని టిఫిన్లు మాయంచేస్తారో, ఎన్ని టీ, కాఫీలు తాగుతారో లెక్కలేదు. ఇంకా ఏం కావాల్రా, మీలాంటి వాళ్లకు వుద్యోగాలిస్తే యిలాగే నెత్తికెక్కుతారు."

"సార్సార్."

"పోరా పో."

కాంటీన్ కుర్రాళ్లుకూడా ఓ యూనియన్‌లాంటిది పెట్టుకున్నారు. ఓనాడు కాంటీన్ వర్కర్స్ యూనియన్ సెక్రటరీవచ్చి, కాంటీన్ బోర్డ్ ఆఫ్ డైరెక్టర్స్‌తో మాట్లాడేడు.

"సార్, జీతం పెంచాలె. కనీసం పదిరూపాయలు. డెబ్భై చెయ్యిన్రి."

డైరెక్టర్స్ జోక్స్ వేసుకున్నారు.

"ఏమోయ్, ఈ కామ్రేడు మనదగ్గర పాఠాలు నేర్చుకుంటున్నాడా, మనకే చెబుతున్నాడా?"

"యథారాజా తథాప్రజా."

"మనం మేనేజిమెంటును టెరరైజ్ చేసినట్టుగా వీళ్లు చెయ్యగలరా?"

"ఒరేయ్, కామ్రేడూ, నీ మిలిటెన్సీకి మెచ్చాం. నీ డిమాండ్ న్యాయసమ్మతమైనదే. మీకు పదేం, వందకావాలన్నా పెంచుతాం. మాకు వస్తున్నంత జీతం నీకూ రావాలని డిమాండ్‌పెట్టినా కరెక్టే. కాని, ఇదిగో బుల్లికామ్రేడూ, ఈ కాంటీన్ మేం ఎందుకోసం పెట్టుకున్నామో మొదట తెలుసుకో. బైట హొటళ్ల ధరలు భరించలేకనే

గద. ఏదో, కంపెనీ సబ్సిడీ యిస్తోంది గనక కాస్త చవగ్గా తినగలుగుతున్నాం. ఇప్పుడు నువ్వడిగినవన్నీ యిస్తే కాంటీన్‌లో రేట్లు పెరుగుతాయి. అప్పుడు మేం కాంటీన్ పెట్టుకున్న ప్రయోజనమేపోతుంది. అందువల్ల బ్రదరూ, అత్యాశకుపోయి బంగారు గుడ్లుపెట్టే బాతును చంపకు. ఈ వర్గసమాజంలో, ఈ దోపిడీ వ్యవస్థలో జీతాలు ఎవరికీ, ఎంతకూ సరిపోవు. ఇచ్చేవాడికి తీసుకునేవాడూ, తీసుకునేవాడికి యిచ్చేవాడూ దోపిడీదార్లుగా కనిపిస్తారు.

కాంటీన్ వర్కర్స్ యూనియన్ సెక్రటరీకి చదువురాదు. అతడికి అంతర్జాతీయ కార్మికోద్యమ చరిత్రగానీ, కనీసం మన దేశంలోని కార్మిక సంఘాల పరిణామంగానీ, అవి సాధించిన ఘనవిజయాలుగానీ తెలియవు. అతడికి తెలిసిందల్లా తన తోటి కార్మికులకు అరవై రూపాయలజీతం సరిపోవటంలేదనీ, మరో పది పెంచితే బావుంటుందనీ. అక్కడితో సమస్య పరిష్కారమవుతుందా? అతడికేమీ అలాంటి భ్రమలుండే అవకాశంలేదు. నిరక్షరాస్యుడైన అతడి ఆర్గ్యుమెంటు కూడా క్రూడ్‌గానే వుంటుంది మరి.

'సార్సార్, ఏమైతదిసార్, చాయ యిప్పుడు మీకు పదమూడు పైసలు పడ్తది. ఇంకొక్క రెండుపైసలు పెంచుండ్రి. టిఫిన్లవల్ల గూడ ఒక్క రెండుమూడు పైసలు పెంచుండ్రి.

"ఆఁ, ఆఁ, వీడు ఎకనమిక్సు చెబుతున్నాడు."

"బాబూ, నీ తెలివైన వాదనకు సంతోషించాం. రేట్లు పెంచటమంటే నీకంత సులభంగానే కనిపిస్తుంది గాని– "

"ఇంతింత జీతాలొస్తయి. రెండుపైసలు పెంచితే ఏమైతది సార్ ?"

"ఏమీకాదు కామ్రేడ్, కాంటీన్ పెట్టుకున్న ప్రయోజనం పోతుంది."

"సార్."

"కామ్రేడూ, మేం నీకు చండశాసనుల్లా కనిపిస్తే ఈ బోడి డైరెక్టర్ల పోస్టులకు యిప్పుడే రాజీనామా యిస్తాం. మళ్లీ ఎలెక్షన్లు పెట్టిస్తాం. అప్పుడు కొత్త బోర్డుతో మాట్లాడండి. మీకు తెలుసుగా, మేమంతా మా మెంబర్లకు, అంటే కాంటీన్ షేర్ హోల్డర్లకు జవాబుదారీగావుంటాం. వాళ్లకు లాభం జరిగే పనులే మేం చెయ్యాలి—నీకో చిన్న కిటుకు చెబుతాం. టైం తీసుకుని వెళ్లి మా సెక్రటరీతో మాట్లాడు. అప్పుడేమన్నా పనిజరిగే అవకాశముంటుంది.

ఆ సాయంత్రం యూనియన్ సెక్రటరీని కాంటీన్ సెక్రటరీ కలుసుకున్నాడు.

ఎన్నెన్నో వుద్యమాలు నడిపి, కార్మికుల హక్కులకు, వారి ప్రయోజనాలకు ఎంతో లాభం చేకూర్చినవాడు, — ఈనాడు ఈ కంపెనీలో పనిచెయ్యటమే ఓ వరం అనుకుంటున్నారంటే దానిక్కారణం ఈ సెక్రటరీ చేసిన త్యాగాలు, ధీరోదాత్తత. ఉద్యమాలు, అలజడులు నడిపించడంలో అతడికున్న చతురత, తెలివితేటలు, కన్విక్షన్, ఎత్తుగడలు - అతడికి తన సభ్యుల నాడీ, మేనేజిమెంటు ఆయువుపట్లు గూడా తెలుసు.

మరి, అలాంటి యూనియన్ సెక్రటరీని, పట్టుమని పది మంది సభ్యులు (తనతో కలిపితే పదనుకుంటా) కూడాలేని ఈ కాంటీన్ సెక్రటరీ కలవటానికొచ్చాడు.

విజ్ఞాపన విని, యూనియన్ సెక్రటరీ యిలా వుపదేశించాడు.

"కామ్రేడ్ మీ డిమాండ్ చాలా న్యాయసమ్మతమైనది. నాకూ ఆ డబ్బులు యివ్వాలనేవుంది. కాని నేను మా సభ్యుల బాగోగులు చూడ్డానికి ఎన్నుకోబడ్డాను. వాళ్ల ప్రయోజనాలకు నష్టంచేసే పని ఏదీ చెయ్యను. మొదట కాంటీన్‌లో తినుబండారాల ధరలు నిర్ణయించేటప్పుడే మీ జీతాలు, అవసరాలు అన్నీ లెక్కలోకి తీసుకున్నాం. అసలు మొదట మా మెంబర్లు టీ ధర పది పైసలకే పెట్టమన్నారు. కాని నేనే మీగురించి ఆలోచించి పదమూడు పైసలకు తక్కువ వుండొద్దన్నాను. ఇప్పుడు కాంటీన్ అమ్మకాలు పెరిగాయి. ఖర్చులు, జీతాలు, నడిపే పద్ధతి అంతా ఓ దారిన పడింది—ఇప్పుడిప్పుడే కాంటీన్ కాస్త నిలదొక్కుకుంటోంది. నిజానికిప్పుడు కాంటీన్‌లో ధరలు తగ్గాలి. మరి, మీరేమో పెంచమంటారు, ఎలా వీలుపడుతుంది చెప్పు—

"రెండుపైసలేగద సార్."

"ఎన్ని పైసలని కాదు. అసలు రేట్లు పెరగకూడదు. తగ్గాలే తప్ప."

"రెండు పూటల తిండి."

"ఎందుకయ్యాబాబూ, నన్ను యిలా యిబ్బంది పెడతావు. ఏమాత్రం వీలున్నా నేనే చెయ్యనూ. ఆఫ్టరాల్, సాటి కార్మికులం, మిమ్మల్ని మేం దోచుకుంటామా. వీలుపడదు. అస్సలు వీలుపడదు. సారీ."

సర్వశక్తిమంతుడైన ఆ సెక్రటరీబాబే కాదన్న తర్వాత యింక తన మొర ఎవ్వరూ వినరని కాంటీన్ సెక్రటరీకి తెలిసిపోయింది.

తెల్లారి, పనితర్వాత, మిగతా తొమ్మిదిమంది కుర్రాళ్లు కూడా కలిసి కాంటీన్‌ముందరి లైటు స్తంభంకింద సర్వసభ్య సమావేశం జరిపారు.

"ఏంరా, ఏమంటరు? మీరు నెత్తురు గక్కుకుని సచ్చినాసరే, పైస పెరగదట."

"స్ట్రైకు చేద్దాం. చాయ లేకపోతే వాల్లు పనెట్ల చేస్తరు? రోజుకు పదిసార్లు చాయ తాగెటోల్లు —"

"అగ్వ ఒచ్చినయని, బగ్గ టిఫిన్లు తిని బలిశ్రిను."

"వాళ్లైతె స్ట్రైకులుచేసి బెదిరిస్తరు. వాళ్లెప్పుడు పని చేస్తర్రా, ఎప్పుడు సూసినా కాంటీన్లనే సస్తరు, చాయ కావాలె, కాఫీ కావాలె, దోశె గావాలె, పకోడి కావాలె అంట."

"మరివాల్లు ఎల్లగొడ్తె ఎట్లరా? ఇంకెవర్నన్న పెట్టుకుంటె మన నోట్లో మన్ను పడ్తదిగద."

"ఎహె. ఎందుకెల్లగొడ్తరోశి. వాల్లు నౌకర్లు చేస్తలేరా ఏం, వాల్లను ఎల్లగొడ్తున్నరా? మంచితనంగ అడిగితె ఎవ్వరియ్యర్రా."

"వాళ్లేమొ పని చెయ్యకుంట తిర్గుతరు. మల్ల యాడాదికి మూడు నెలల సెలవులు. మందులు ఫ్రీ. ఇంకా అలవెన్సులు, అడ్వాన్సులు—"

"వాల్లను సూశి ఏడిస్తె ఎట్లరో—"

"ఇచ్చే ఈ జీతాలే ఎక్కువైనయని వాళ్లేడుస్తలేదా?"

"ఏమో, నేనైతె స్ట్రైకు చెయ్య. మనం చేస్తే వాల్లకేమైతది—"

"అరె లంజకొడక, అందరం చేస్తమంటె నువ్వొక్కనివి చెయ్యనంటావు, కాల్లిరగ్గొడ్తం."

"నాకొక్కడ చెయ్యొద్దనే వున్నది గని, మీకోసం చేస్త."

"ఆఁ, మాకు మెహర్బాని చేస్తున్నావు, బాడకావు—"

కాంటీన్ వర్కర్లు స్ట్రైక్ నోటీసిచ్చారు. డైరెక్టర్లు నవ్వుకున్నారు. నోటీసైతే యిచ్చారు కాని, వర్కర్లు భయపడ్డారు. మళ్లీ బ్రతిమాలేరు. బావురులేదు. కాళ్లు పట్టుకున్నంత పనిచేశారు.

"నోటీసిచ్చి వెనక్కు తగ్గకూడదు కామ్రేడ్. అది రివల్యూషనరీ స్పిరిట్‌కాదు. మార్చ్. జీనా హైతో మర్నా సీఖో ఖదం ఖదం పే లడ్నా సీఖో—" అంటో డైరెక్టర్లు హితవు చెప్పారు.

గడువుతేదీ వచ్చింది. భయంతో, చీలికలతో, అపనమ్మకంతోనైనా సమ్మె జరిగింది. కంప్లీట్ స్ట్రైక్. కాంటీన్ తలుపులు మూతబడ్డాయి. చిన్న గుడ్డముక్కమీద ఎర్రగా యూనియన్‌పేరు— ముష్టి పదిమందైనా లేనివాళ్ల యూనియన్‌కు డబ్బు లెక్కణ్ణించి వస్తాయి, బానర్లు, లౌడ్ స్పీకర్లు, బాడ్జీలు, కరపత్రాలు తెచ్చుకోవటానికి.

"మేనేజిమెంట్ డౌన్ డౌన్" అన్నారు.

'న్యాయమైన కోర్కెలు వెంటనే తీర్చా'లన్నారు.

కాని యాజమాన్యాన్ని తిట్టటానికి భయం.

అదే వుద్యోగులైతే బ్రహ్మాండంగా తిట్టగలరు. వాళ్లు నినాదాలిస్తే కంపెనీ ఆవరణ ప్రతిధ్వనిస్తుంది. గోడలు అదిరిపోతాయి. బోర్డు రూంలో కూర్చున్న బడా బూర్జువాలకు చెమట పడుతుంది. ఆ సెక్రటరీ మాటలు, వుపన్యాసం నిప్పురవ్వలు. మెషీన్ గన్‌ఫైర్. ఫిరంగి గుళ్లు.

ఉద్యోగులు సమ్మెకారులనుచూసి నవ్వేరు.

సిగ్గువిడిచిన సమ్మెకారులు తిరిగి నవ్వేరు.

ఉద్యోగులు పక్కనేవున్న ఉడిపినీ, ఇరానీనీ పాట్రనైజ్‌చేశారు.

"పద. ఇదీ మన మంచికే జరిగింది. కాంటీన్ కూడుతిని బోర్ కొట్టింది" అనుకున్నారు.

కాంటీన్ వచ్చిన ఈ యాడాదిలోనూ గిరాకీ తగ్గిన ఆ ఉడిపి, ఇరానీ హోటళ్లవాళ్లు తమ కస్టమర్లనాకర్షించటానికి అనేక ఎత్తులు వేశారు. సీటింగ్, ఇంటీరియర్ డెకొరేషన్ మార్చారు. టిఫిన్లు రుచిగా చేశారు. ఉద్యోగులు ఖాతా పెట్టొచ్చన్నారు. అప్పటికే ఈ ఆకర్షణలకు సగం మొగ్గుచూపిన వుద్యోగులకు ఇదో మంచి అవకాశంగా దొరికింది.

కాంటీన్ వర్కర్లకు ఆ హోటళ్ల ప్రొప్రయిటర్ల తలలు పగలకొట్టాలనీ, అక్కడి సీట్లు చింపెయ్యాలనీ, యూనిఫాములు వేసుకునే ఆ సర్వర్ల కాళ్లూ చేతులూ విరగ్గొట్టాలనీ అనిపించక పోలేదు. కాని ముష్టి పదిమంది. అసలు ఈ వుద్యోగులూ, హోటళ్లవాళ్లూ కలిసి తమమీద ఏదన్నా ప్రాక్టికల్ జోక్ వేస్తున్నారా, నాటకమాడుతున్నారా, జాయింటుగా దోచుకుంటున్నారా అని కూడా వాళ్లనుకునే వుంటారు. కాని చేతకాని వెధవలు ఏమనుకుంటేనేం, లోపల ఎంతకోపం దాచుకుంటేనేం—

మొదటిరోజు ప్రశాంతంగా గడిచింది.

డబ్బులు ఖర్చుపెట్టని లోభులుతప్ప, కాంటీన్ మూసివున్నందుకు ఎవరూ బాధపడలేదు. ఉద్యోగులే లంచి టైముకు కాంటీన్ తెరిచారు. కంపెనీ స్వీపర్‌వచ్చి వూడ్చివెళ్లాడు. ఇంటినించి తెచ్చుకున్న టిఫిను మాత్రం అక్కడతిని, హోటల్ కాఫీ తాగేరు.

సమ్మెకారులకిది అవమానంగా తోచింది.

రెండో రోజు,

"కాంటీన్ అసలు తెరవ్వద్దుసార్" అన్నారు.

ఉద్యోగులు నవ్వేరు.

"ఇంకేం చేస్తార్రా?" అన్నారు.

అంట్ల వెధవల్ని విదిలించి కొట్టినట్లుగా మాట్లాడేరు. పరిహసించేరు. రోడ్డుమీది జంగ్లీగాళ్లకు నౌకరీ యిస్తే కృతజ్ఞత లేకుండా యిలాగే మాట్లాడతారన్నారు.

తమ యజమానులందరికీ మూలవిరాట్టు యూనియన్ సెక్రటరీ అని కాంటీన్ కుర్రాళ్లకు తెలుసు. అతనితో మరోసారి అర్జీ పెట్టుకోవటానికి వెళ్లారు.

యూనియన్ సెక్రటరీ వాళ్ల మేనేజిమెంటుతో బైపార్టైట్ నెగోషియేషన్స్‌కి కంపెనీ ఖర్చుతో, ప్లేనులో, వాళ్ల ఎం. డి.తో మాట్లాడ్డానికి మద్రాసువెళ్లే సన్నాహంలో వున్నాడు. పక్కన

5

ఖున్నరు అసిస్టెంట్లున్నారు.

''ఇప్పుడు మాట్లాడ్డానికి వీలుపడదు. తర్వాత రమ్మ''న్నాడు.

''లేదుసార్, స్ట్రైక్ చేస్తున్నాం. ఇప్పుడే మాట్లాడాల'' న్నారు స్ట్రైకర్లు.

సెక్రటరీ నవ్వాపుకోలేకపోయాడు.

''సారీ, మీ సమ్మెను చులకన చెయ్యటం నా వుద్దేశంకాదు. కాని ఎందుకో, మీరు 'స్ట్రైకః' అనేటప్పటికి నవ్వాగలేదు'' అన్నాడు ఎపాలజెటిక్‌గా.

''సార్సార్, ఎంతో కొంతపెంచండి. పది కాకపోతే ఎనిమిది''

వాటెషేమ్. అప్పుడే అట్లా దిగుతారేమిట్రా నాయనా. మరో నాలుగురోజులు చేయండి, చూదాం. మేం ఎన్నెన్ని రోజులు చేశాం, ఎన్ని రిస్కులు తీసుకున్నాం. ఎన్ని త్యాగాలుచేస్తే మాకీమాత్రం దొరుకుతున్నదీనాడు. మీరింకా ఓనమాలు కూడా దిద్దలేదు కార్మిక పోరాటాల్లో. అన్నీ వెండిపళ్లెంలో పెట్టి మరీ యివ్వాలంటారు, ఊ—''సెక్రటరీగారు మళ్లీ ఎల్లుండి తిరిగొస్తారు. అప్పుడు ఆలోచిద్దాం-'' అన్నాడో అసిస్టెంటు.

''ఇయ్యాళకూడ తిండి లేదుసార్.''

''అవును మరి, మీరే వండుకొని తినాలిగద, ఎందుకు వండుకోలేదూ? స్ట్రైక్‌చేస్తే మేనేజిమెంటుకేగాదు, మనక్కూడా కష్టాలొస్తాయని తెలుసుకోండి-'' అంటో యూనియనిజం బోధించాడు సెక్రటరీ.

''సార్, మీరింత ఆలోచించేదేముంటది సార్, జెర జాలి పడండి. మాకు మీ అంత అనుభవంలేదు. బలంలేదు. పదిమందిమేమి జేస్తంసార్, కూలోళ్లం. మీ ముందలి పిల్లలం. మీరు దయజూపిస్తే, చాయ, కాఫీ ఒక్కపైస పెంచితే ఏమైతది సార్, డివిడెండ్ కొంచెం తగ్గుతది. మాకో పదిరూపాయలు పెరుగుతది.''

''అబ్బబ్బ. ఈబోడి ప్రాబ్లమ్స్ నా దగ్గరకెందుకు తెస్తారు?'' అంటో సెక్రటరీ తన అసిస్టెంట్లవైపు చూశాడు.

''నేను మన టాక్స్ గురించే ఆలోచించనా, ఈ పది రూపాయల గురించీ, పైసలగురించీ ఆలోచించనా?'' అన్నాడు చిరునవ్వూ, చిరాకూ జోడించి.

''ఏయ్, బాబూ, చాల్చాలు. ఏదో నీతో క్రామేడ్‌లీగావుంటే మరీ అలుసు తీసుకుంటున్నావు. సెక్రటరీగారు బిజీగా వున్నారు. అయినా, ఆయనేం చేస్తాడు, మీ డైరెక్టర్ల నడుగు ఫో!''

''సార్సార్, అందరికీ పెద్దమీరు. ఆ డైరెక్టర్లు మిమ్మల్నడగమంటరు. మీరు చెపితె అందరు వింటరు.''

''నో. నో. ప్రతీదానికీ ఓ పద్ధతుంటుంది. వాళ్ల ఫీల్డులోకి నేను వెళ్లను. వాళ్ల నిర్ణయం ఏదైనా నేను గౌరవిస్తాను. వాళ్లకు నేను కూడా ఓటువేశాను. డెమోక్రసీలో ప్రజాప్రతినిధులు ప్రజలకు జవాబుదారీ. వాళ్లు మాకు జవాబు దారీ.

''వాల్లు వినరు సార్.''

''అంటే రేట్లు పెంచటం మెంబర్ల కిష్టంలేదన్నమాట. అంతే. మీరంటే ఎంత సానుభూతివున్నా, మీ డిమాండ్ ఎంత న్యాయసమ్మతమైనా, మా కాంటీన్ షేర్ హోల్డర్ల ప్రయోజనానికీ, యిష్టానికీ వ్యతిరేకంగా ఏమీ చెయ్యలేం.

ఇది కోఆపరేటివ్ కాంటీన్. ఉద్యోగులే దీని షేర్ హోల్డర్లు. వాళ్లకు డివిడెండ్ కావాలి. టిఫిన్లు చవగ్గా కావాలి. అందుకోసమే మేం అన్నాళ్లు పోట్లాడాం. మరి ఆ త్యాగాల ఫలితాన్ని ఈనాడు వృధాచేస్తే 'ఇందుకోసమా స్ట్రైక్ చేసింది?' అంటారు మెంబర్లు. అందువల్ల ఇది వీలుపడదని మరోసారి చెబుతున్నాను. పైగా యిలాంటి విషయాల్లో నిర్ణయాలు తీసుకోవాలంటే, కాంటీన్ షేర్ హోల్డర్ల మీటింగ్ జరగాలి. అక్కడీ విషయం చర్చకు రావాలి. మెజారిటీ అందుకొప్పుకోవాలి. అప్పుడుగాని ఏమన్నా జరగదు—'' అన్నాడు సెక్రటరీ విషయాలు విశదంచేస్తూ.

కాంటీన్ సెక్రటరీక్కోప మొచ్చింది. వాడు మాట్లాడలేదు.

''మేం పదిమంది అసహాయులమనేగా మీరిలా మాట్లాడుతున్నది''—అనుకున్నాడు—కాని అది కనిపిస్తూనేవుంది. మాటలతో మారతారా మనుషులు? దీనాలాపాలకు, ప్రార్థనలకు, మంచిమాటలకు

ఆంధ్రగ్రంథమాల ప్రచురణలు

పండితారాధ్య చరిత్ర

డాక్టరు తిమ్మావఝ్ఝల కోదండరామయ్యగారు వ్రాసిన పీఠికతో అమ్మకానికి సిద్ధంగావుంది. వెల రు. 15-00

ఆంధ్రపత్రిక ఏజెంట్లద్వారా కూడా తెప్పించుకోవచ్చు.

.... ప్రతులకు ....

మేనేజరు,
ఆంధ్రపత్రిక, గాంధీనగర్,
విజయవాడ-3.

ఏ మేనేజిమెంట్లూ లొంగవు. కార్మికులను సంతోషపెట్టటం ఏ మేనేజిమెంటు ధ్యేయమూ కాదు.

యూనియన్ సెక్రటరీగారు మద్రాసు కెగిరిపోయారు.

కాంటీన్ కుర్రాళ్ల సమ్మె కొనసాగింది—

ఆరోజు కాంటీన్ తలుపులు తియ్యకుండా అడ్డంపడుకున్నారు.

ఉద్యోగులు నవ్వేరు.

"లేవండ్రా వెధవల్లారా" అన్నారు.

కుర్రాళ్లు లేవలేదు. అంతేగాక, 'లేవంసార్' అనికూడా అన్నారు.

వాళ్ల చింకిగుడ్డ జెండాతీసి పక్కన పారేశాడు డైరెక్టర్.

"దాదాగిరీ బంద్ కరో!" అన్నాడో కుర్రాడు. అది వాడు వీళ్లనోటే విన్నాడు.

ఉద్యోగులక్కోపమొచ్చింది.

"జులాయి వెధవా, మమ్మల్నిరా అలాంటి మాటలనేది!" అంటో ఆ కుర్రాడి జుట్టు పట్టుకొని పక్కకీడ్చేశాడో ఉద్యోగి.

మంచి జీతాలతో, మంచి భోజనంతో, కాంటీన్‌లో తక్కువ దరకు, ఎక్కువ టిఫిన్లు తిని ఆరోగ్యం పెంచుకొన్న వుద్యోగులు ఆ కుర్రాళ్లను పక్కకునెట్టడం --అందునా నుష్టి పదిమంది అర్ధాకలి అస్తిపంజరాలను, ఇంకా వోటు హక్కుకూడా రాని కుర్రాళ్లను తోసెయ్యటం యిక్కడ రాయవలిసినంత ముఖ్యవిషయంకాదు. ఓ మరీ చిన్న కుర్రాడేడ్చేశాడు. మిగతావాళ్లు కన్నీళ్లాపుకున్నారు. మొహాలు జేవురించాయి. సిగ్గుమాలిన వెధవలు.

మళ్లీ, "దాదాగిరీ బంద్‌కరో!" అన్నారు, తన్నులు తింటున్నారనే స్పృహైనా లేకుండా.

అవమానాన్ని సహించని వుద్యోగులు వాళ్లను కంపెనీ ఆవరణ బైట పారేశారు.

"వెధవల్లాలా, మిమ్మల్ని తిండికి మాడ్చి చంపాలి. మీకు జీతాలెక్కువై వొళ్లు బలిశాయి. దొంగతిండ్లతో కొవ్వెక్కారు. మళ్లా ఈ గేటు లోపల కాలుపెడితే జాగ్రత్త. ఈసారికి క్షమించాం. నుళ్లీ పేలారో నాలిక చీరేస్తాం. తోళ్లు ఒలిచేస్తాం. జుట్లు పీకేస్తాం. సున్నంలోకి ఎముకలు మిగలకుండా తంతాం. కాళ్లూ చేతులూ విరిచేస్తాం. ఇంట్లో చెప్పొచ్చినార్రా లంజకొడుకుల్లారా, రేప్పొద్దున్న మీకన్నా పదిరూపాయలు తక్కువకే అదే మహాప్రసాదమన్నట్టుగా వచ్చే కుర్రాళ్లు లక్షలమంది వున్నారు. వెళ్లండి. మళ్లీ యిటు చాయలకి రాకండి. హ్హాహ్హాహ్హా" అన్నారు కోపం వచ్చిన వుద్యోగులు.

తుంటరి వెధవలు కాలికి బుద్ధిచెప్పారు. తన్నులు బాగా తగిలిన వాళ్లు కుంటుతూ పరిగెత్తారు. ఒకడు వూడిపోయిన పంటిని తీసుకొని జేబులో వేసుకున్నాడు. ఒకడికి ముక్కులో నెత్తురొస్తే మరొకడి చెయ్యి రాత్రికి అన్నం కలుపుకోనియ్యలేదు. ఆ సెల్ఫ్ స్టైల్డ్ సెక్రటరీగాడికి తలపగిలినంత పనైంది. గూబమీద తగిలిందేమో, రాత్రంతా చెవిపోటు కూడా వచ్చింది.

"ఇలా వొదిలెయ్యకూడదు వెధవల్ని. మనకు నేర్పిస్తారా పోరాటంలో పాఠాలు!" అనుకున్నారు వుద్యోగులు.

బొంబాయినుండి తిరిగివచ్చిన యూనియన్ సెక్రటరీకి విషయం తెలిసింది.

"కొట్టారా వాళ్లను?" అన్నాడు.

"వాళ్లను మనం కొట్టాలటండీ, పిచ్చుకమీద బ్రహ్మాస్త్రమెందుకు! ఊరికే చెయ్యి చూపిస్తేనే పారిపొయ్యారు పిరికిపందలు—కాని ఇదే మంచిపనిలెండి—మనమీద మరీ అలుసు తీసుకున్నారు వెధవలు. ఈమాత్రం భయంలో పెట్టాలి వీళ్లను. ఎందుకూ, మీ బాయ్‌స్ మంచి డెసిషన్ తీసుకున్నారు. నిన్ననే వాళ్లందరికీ జీతాలిచ్చి పంపేశారు. అప్పుడే కొత్త కుర్రాళ్ల అప్పాయింట్‌మెంట్స్‌కూడా జరిగిపోయాయి. చాకుల్లాంటివాళ్లు. ఈ సంవత్సరం మనకు డివిడెండ్ మరో ఐదుశాతం పెరిగింది."

ధరలు పెరగనందుకూ, డివిడెండు పెరిగినందుకూ, షేర్ హోల్డర్లు సంతోషించారు. కాని కార్మికోద్యమాల చరిత్రా, గతితార్కిక భౌతికవాదమూ తెలిసిన ఆ సెక్రటరీ కూడా సంతోషించాడని నేను చెప్పలేను. సాంఘిక న్యాయం జరిగిందో లేదో కూడా అతడికి తెలియకపోలేదు.

కాని ఆచరించలేని మంచి అభిప్రాయాలవల్ల ఎవరికిమాత్రమేం ప్రయోజనం కలుగుతుంది?

బడా పెట్టుబడిదార్లను గజగజలాడించే ఆ మిలిటెంటు వుద్యోగులముందు కాంటీన్ కుర్రాళ్లు చిత్తుగా ఓడిపోయారు.

"హంసే జో టక్ రాయేగా
మిట్టీమేఁ మిల్ జాయేగా"

ప్రస్తుతానికది వుద్యోగుల నినాదం.